

КОМПОНЕНТИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто питання підготовки фахівців інженерно-педагогічного напрямку. Здійснено аналіз компонентів готовності інженерів-педагогів до професійної діяльності.

Ключові слова: інженер-педагог, компонент, готовність, професійна діяльність, фахівець.

На даний час існують значні недоліки в підготовці інженерно-педагогічних кадрів. Дослідження С.Є. Моторної, Л.В. Григоренко, Л.А. Кандибовіча, М.І. Дяченко, В.А. Сластьоніна, Л.М. Гури, В.Г. Моїсеєва, З.В. Румянцевой вказують на недостатню психологічну готовність випускників технічних ВНЗ до здійснення ними професійної діяльності [3]. Вищі технічні навчальні заклади часто не забезпечують той рівень готовності інженера-педагога до виконання ним професійних обов'язків, який би відповідав оновленню цільових, змістовних і процесуальних характеристик виробництва. Причину цього явища потрібно шукати як у недостатньому усвідомленні проблеми на практиці з одного боку, так і в теоретичній недопрацьованості змісту готовності до професійної діяльності з іншого. Саме тому виникає необхідність у визначенні конкретних компонентів готовності майбутніх фахівців інженерно-педагогічного напрямку з метою їх подальшої кореляції у процесі навчання для отримання висококваліфікованого працівника.

Під поняттям "компонент готовності" розуміється ставлення до діяльності, мотиви, знання про предмет і способи діяльності, навички та вміння їх практичного втілення.

Розглядаючи питання готовність до праці М.І. Дяченко і Л.А. Кандибовіч [1] виділяють мотиваційний, орієнтаційний, операціональний, вольовий та оцінний її компоненти.

Одним з видів діяльності майбутніх інженерів-педагогів є розробка автоматизованих навчальних систем (АНС) та методик роботи з ними. Т.С. Бондаренко в своїх працях розглядає основні підходи до виділення критеріїв та показників готовності до розробки з АНС. Вона виокремлює мотиваційно-ціннісний, когнітивний, організаційно-діяльнісний та рефлексивний компоненти.

Досліджуючи питання підготовки майбутнього фахівця інженерно-педагогічного напрямку в сучасних умовах, Л.З. Тархан [5] визначила основні компоненти теоретичної моделі їх підготовки до дидактичної діяльності, однієї із складових професійної діяльності, до яких вона віднесла:

- дидактичну компетентність;
- комунікаційну готовність;
- розвинену здібність до творчих підходів при вирішенні професійних завдань;
- усвідомлене, позитивне відношення до професії, прагнення до постійного особового і професійного вдосконалення;
- володіння методами навчання, розвитку і виховання;
- розуміння тенденції і основних напрямів розвитку науки і техніки в області професійної діяльності.

Здійснюючи аналіз різних видів професійної діяльності, нею (Л.З. Тархан) було відмічено наявність однакових компонентів, які представляють функціональну структуру будь-якої діяльності: дидактичні, проектувальні, технологічні, управлінські, організаційні, дослідницькі. Інженер-педагог повинен уміти аналізувати, відбирати і структурувати науково-технічну інформацію, учбовий матеріал, діагностувати можливі пізнавальні утруднення тих, хто навчається, проектувати і створювати проблемно-задачні ситуації, конструювати стратегічні і тактичні цілі навчання, властивості і уміння, що забезпечують

успішність навчання. Реалізація цього вимагає від інженера-педагога схильності ділитися своїми знаннями і вміннями, досвідом, здатності передавати їх іншим, логічно і діалогічно мислити, міркувати, доводити [5: 58].

Метою статті є дослідження питання готовності майбутнього інженера-педагога до професійної діяльності, визначення домінуючих її компонентів, які безпосередньо впливають на процес становлення фахівця інженерно-педагогічного напрямку.

Проблема готовності майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності невіддільна від проблеми загальнокультурного розвитку людини, становлення соціальної і трудової активності, творчої ініціативи. Особливе значення в підготовці набуває комунікативна готовність, тобто вміння донести навчальний матеріал слухачеві. Тому виникає необхідність у запровадженні ряду методичних рекомендацій по покращенню комунікативних здібностей майбутнього фахівця та оптимізації процесу подання ним навчальної інформації.

У процесі професійної діяльності інженери-педагоги здійснюють підготовку студентів ПТНЗ, що в свою чергу зумовлює володіння ними сучасними методиками та новітніми засобами навчання. Для якісного подання навчального матеріалу їм необхідно володіти інноваційними технологіями та вміти застосовувати їх на практиці. Інноваційна діяльність майбутнього інженера-педагога є основою творчого підходу до професійних обов'язків.

Професійна діяльність майбутніх інженерів-педагогів включає два самостійних і одночасно взаємопов'язаних компоненти: інженерний і педагогічний. Автори концепції розвитку інженерно-педагогічної освіти в Україні О.Е. Коваленко, Н.О. Брюханова, О.О. Мельниченко відзначають, що наявність інженерного компоненту дозволяє фахівцеві працювати у сфері промислового виробництва, а використання педагогічної діяльності зводиться до організації і реалізації навчально-виховного процесу в ПТНЗ і це дає йому соціальну захищеність [2]. Саме тому навчання інженерів-педагогів необхідно розглядати як комплексний паралельно-послідовний процес, що включає всі види учбової діяльності, які відносяться до інженерного і педагогічного компоненту.

У змісті поняття готовності майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності виділяється потребнісно-мотиваційний компонент що виявляється в мотивації, потребах, спонукаючих суб'єкта до професійної діяльності вичлененні соціально значущих цілей професійних дій, в наявності тісного зв'язку між здійснюваною системою професійної дії і усвідомленням його мотивів. При виборі професії фахівець керується наступними мотивами: суспільною значущістю професії, престижем, заробітком, можливістю просування по службі, тобто включаються мотиви пов'язані із змістом праці по обираній професії, матеріальні, престижні мотиви і ін. [4]

Мотивація діяльності займає провідне місце в рішенні всіх педагогічних завдань, поєднуючи в собі професійну спрямованість і схильність до професійної праці. Схильність до праці виражається в любові до вибраної професії, умінні свідомо ставити досяжні життєві цілі, адекватній самооцінці.

У процесі підготовки майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності особливе значення має організаційно-комунікативний компонент. Даний компонент характеризується готовністю постійно спілкуватися з студентами, працювати з ними над вирішенням конкретних педагогічних завдань, передаючи свої знання і досвід, прагненні формувати у себе необхідні для цього вміння, обстоювати свою думку, ініціативність. Організаторськими здібностями фахівця інженерно-педагогічного напрямку є здатність швидко орієнтуватися у важких ситуаціях та бути наполегливим при здійсненні обраного виду діяльності.

Комунікативні й організаторські здібності інженера-педагога представляються як сукупність соціально-значущих якостей особи, що виявляються в професійній діяльності. З них найбільш важливими вважаються схильність до роботи з людьми, ініціативність, позитивне і творче відношення до професійної та організаторської діяльності, що

виявляється в швидкому орієнтуванні у важких ситуаціях, умінні організувати та здійснювати спільну діяльність.

Найважливішим у структурі готовності інженера-педагога до професійної діяльності є пізнавальний (когнітивний) компонент, що є професійними знаннями особи. Саме якість знання визначає творчий початок кожної праці. Відвідуючи стандартні університетські заняття, студент часто не знаходить зв'язку пропонованого для навчання матеріалу і можливості застосування його в майбутньому. Тому важливе завдання педагога – подавати матеріал не нав'язливо з використанням конкретних педагогічних ситуацій. Такий підхід до роботи сприятиме виникненню зацікавлення до навчального процесу, постановці студентами досяжних життєвих цілей, формуватиме адекватну самооцінку. Необхідно також орієнтувати майбутніх інженерів-педагогів на те, що іспит або модульний контроль є лише етапом до справжнього випробування міцності знань – до життя. Зацікавлення до процесу навчання сприяє розквіту творчих здібностей того, хто навчається. Відбувається самовдосконалення на основі гармонізації зовнішнього і внутрішнього світу особи.

Етично-орієнтаційний компонент діяльності майбутнього інженера-педагога припускає обов'язкове засвоєння засобів, які необхідні для встановлення нормальних суспільних взаємин між людьми. Найважливіше з людських зусиль – прагнення до моральності. Важливо тримати слово, виконувати прийняті на себе зобов'язання, створювати і підтримувати гідну репутацію у своїх професійних партнерів, а досягши матеріальних результатів – уміти допомагати іншим людям. Саме етично-орієнтаційний компонент визначає межі допустимості наших потреб і мотивів, наші дії і вчинки, дає напрям якості нашої творчості.

Етично-орієнтаційний компонент частково виявляється в професійній діяльності фахівця, в таких характеристиках, як спрямованість і здібність до встановлення комунікативних зв'язків і прагненні особи до самовдосконалення в діяльності, в змісті психологічної готовності до професійної діяльності. Головне для майбутнього інженера-педагога не тільки оволодіти якомога більшим об'ємом різноманітних знань, умінь і навиків, тобто раціонально-інтелектуальним розвитком, а стати духовно багатою особою, оскільки саме духовність є опорою ієрархії цінностей, підставою системи етичних координат. Підкреслюючи роль етично-орієнтаційного компоненту в готовності майбутнього фахівця, слід зазначити, що він виконує функцію соціальної адаптованості, виявляє здатність особи до свідомого і вільного вибору професії, вирішення проблем діяльності і конфліктних ситуацій як ситуацій особового розвитку. При цьому даний компонент є організуючим змістом психологічної готовності, що визначає її принципові якісні характеристики.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

У сучасному інформаційному просторі проблема, яка досліджується, представлена значною кількістю наукових робіт із різноманітністю підходів щодо визначення основних компонентів готовності майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності.

Здійснивши аналіз останніх досліджень вчених, які займалися вивченням даного питання, було виокремлено наступні компоненти готовності: інженерний, педагогічний, потребнісно-мотиваційний, організаційно-комунікативний, пізнавальний (когнітивний) та етично-орієнтаційний. Їх взаємозв'язок та вдаль поєднання сприятиме покращенню підготовки майбутніх фахівців інженерно-педагогічного напрямку, що забезпечить консолідацію згідно вимог сучасного інформаційного суспільства.

Для вирішення проблеми необхідно здійснити розробку ряду методичних рекомендацій для удосконалення комунікативних здібностей майбутнього інженера-педагога та оптимізації процесу подання навчальної інформації. Подальші дослідження в даному напрямку полягають у пошуку найбільш оптимальних шляхів поєднання компонентів готовності інженера-педагога до професійної діяльності в цілісну систему з розробкою відповідної моделі підготовки фахівця.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дьяченко М.И., Кандыбович Л.А. Психологические проблемы готовности к деятельности. – М.: Минск, 1983. – 180с.
2. Коваленко О.Е., Брюханова Н.О., Мельниченко О.О. Концепція професійно-педагогічної підготовки студентів інженерно-педагогічних спеціальностей // Проблеми інженерно-педагогічної освіти: Зб. наук. пр. –Х., 2005. – Вип. 10. – С.7-20.
3. Моторная С.Е. Педагогические условия формирования психологической готовности студентов технического вуза к профессиональной деятельности: Автореф. дис. канд. пед. наук. – Томск, 1997. – 18 с.
4. Моторна С.Є. Психологізація в умовах підготовки майбутнього випускника університету // Вісник СевДТУ. Вип. 96: Педагогіка: зб. наук. пр. – Севастополь: Вид-во СевНТУ, 2009. – 47-50.
5. Тархан Л.З. Компетентностный подход в обучении инженера-педагога // Проблеми інженерно-педагогічної освіти: Збірник наукових праць / Укр. інж.-пед. акад. – Х., 2005. – Вип.10. – С.58-63.

Кабак В.В.

КОМПОНЕНТЫ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ-ПЕДАГОГОВ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье рассмотрен вопрос подготовки специалистов инженерно-педагогического направления. Осуществлен анализ компонентов готовности инженеров-педагогов к профессиональной деятельности.

Ключевые слова: инженер-педагог, компонент, готовность, профессиональная деятельность, специалист.

Kabak V.V.

COMPONENTS OF PREPAREDNESS FOR FUTURE ENGINEERS OF TEACHERS TO PROFESSIONAL ACTIVITIES

A pedagogical preparation of engineers and teachers direction is issued in the article. The analysis of the readiness engineers-teachers componentsf to the profession activity is considered.

Key words: engineer-teacher, component, readiness, professional activity, specialist.

УДК 37.091.33: 811.111

Каменська І.Б.

ЦІЛЬОВИЙ КОМПОНЕНТ ЗМІСТУ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО МЕНЕДЖЕРА

Статтю присвячено уточненню цільового компонента змісту іншомовної підготовки майбутнього менеджера. Обґрунтовано визначення формування вторинної мовленнєвої особистості менеджера як кінцевої мети навчання іноземної мови. Визначено компоненти структури вторинної мовленнєвої особистості менеджера: іншомовні тезаурус і лінгвопрагматикон як синтез лексикону і прагматикону.

Ключові слова: іншомовна підготовка фахівця, вторинна мовленнєва особистість менеджера, тезаурус, лінгвопрагматикон.

Постановка проблеми. Іншомовна комунікативна компетенція в сучасній антропоцентричній лінгводидактиці розглядається як властивість сформованої вторинної мовної особистості, що виступає показником спроможності людини до участі в повноцінній міжкультурній комунікації. Ефективне вирішення завдання формування вторинних мовної і мовленнєвої особистості фахівця можливе за умов переорієнтації кінцевої мети оволодіння мовою з гносеологічного аспекту на комунікативно-прагматичний [2], що потребує